

Kmečka trgovina

Treba je pomisliti, kaj se proda!

Pred nastopom zime, ko se na polju vse popravi, vsakdo dobi točen pregled čez pridelke, zato sedaj najlaže presodi, kaj lahko proda, oziroma pogreša. Toda mnogi se pri tem puste voditi le slučajem, ne da bi stvar globlje premislili, ter po časopisnih vesteh in drugih gospodarskih vidikih postopali tako, kot najbolje kaže. Kljub težkim časom se je čuditi, kako lahkomišelnost nekateri. Vedno je še zelo mnogo primerov »oplahtanja« in to prav ciganskega, lahkomišelnih, ki so drugače v pogovoru nad vse učeni, dasiravno ne prečitajo nikdar nobene gospodarske stvari, o čemer se izražajo, da je vse to »za en d...«. Ko so pa »oplahtani«, se pa hudujejo nad vsem svetom, najbolj pa nad oblastjo, ne pomislijo pa, da so si tega krivi največ sami. Treba je torej — kakor pravimo — »imeti malo več soli v glavi«. Če si se vse leto trudil s pridelki in dve ali tri leta redil živino, boš tudi pri prodaji imel toliko časa, da se boš o stvari pred kupčijo vsestransko informiral, prečital vsa tozadevna časopisna poročila, stopil morebiti na sejem ali v mesto, do enega ali drugega trgovca ali mesarja, poprašal tu in tam, ter šele na podlagi vseh teh poizvedovanj napravil zaključek pri svoji kupčiji. Naj ne bo nikogar strah pred potom, ali pa žal časa, ki ga bo porabil za čitanje gospodarskih stvari ali za poizvedovanje, kajti pri tem ne boš izgubil nič ali pa malo, posebno, ker je sedaj več časa na razpolago, do čim bo vsak pri nepoučenosti trpel prav občutno škodo. Poleg vsega tega je treba še pomisliti, kaj se na nastali položaj v svetu bolje in lažje proda. V današnjem času se ne smemo držati več običajnega izgovora, »če je bilo prej tako dobro, bo še sedaj«, kajti življenje gre svojo pot in preko vseh tistih, ki tako mislijo in ravna. Da je danes na kmetih tako hudo, je v največji meri vzrok gornji izgovor in starokopitnost, ki se posebno masčuje baš pri kupčevanju. Treba je iti s časom, če hočemo živeti in obstojati.

Kako kažejo cene z ozirom na nastali položaj?

Takoj, ko je izbruhnila vojna, je vse pričakovalo, da se bodo cene kmetijskih pridelkov, predvsem živine, dvignile. Toda minila sta že dva meseca vojne, pa se cene kmetijskih proizvodov še niso premaknile z mrtve točke; kmetje so bili radi sramotno nizkih cen ponekod prisiljeni živino in svinje klati sami in prodajati. Da si kmetje na ta način ne morejo za stalno pomagati, je jasno vsakomur, kajti kdo bo kupil vse meso na deželi, saj pri tem kupi kmet od kmeta dostikrat le iz uslužnosti, ki pa ne traja dolgo. Zato se vsak upravičeno sprašuje, kako bo v bodoče? Tu moramo povedati, da izgledi za bodočnost kažejo kar najboljše. Posebno Italija kupuje vedno več, pa tudi Švica, Anglija in dunajski trg se vedno bolj zanima za naše blago, predvsem za živino. Italijani so pa zaenkrat izbirni in kupujejo le prvovrstno živino, vse drugo pa odvržejo. Prvovrstna lepa živina je že danes iskana in se težko dobi. Cena se je dvignila na 6—7 din in je po 6.50 din kg žive teže prodal pred kratkim prvovrstne vole nek poselnik pri Mariboru na domu. Seveda je te živine zelo malo. Kdor ima lepe vole in jih bo primerno izpital, jih bo zelo lahko prodal, in to po dobri ceni, ki se zna dvigniti celo na 7—8 din 1 kg žive teže. Za drugovrstno živino, kot krave itd., zaenkrat še ni povpraševanja, ker se, kakor rečeno, Italijani te živine branijo, pa tudi drugi so še izbirni. Pa tudi tu se že cene gibljejo okrog 4—5 din kg žive teže. Ko se bo ta živina bolj iskala, bo tudi cena poskočila. Pričakuje se, da bodo krave in celo buše proti koncu februarja in v marcu zelo iskane in da tudi Italijani ne bodo takrat več tako izbirni. Nakup krav, buš in druge drugovrstne živine se pa pričakuje predvsem od Švicarjev in Angležev, ki si mislijo na Malti v Sredozemskem morju ustanoviti svojo bazo za balkanski trg in bodo po blago sami prišli. Naj torej nihče tudi krav in druge drugovrstne živine ne proda v brezcenje. Če je količaja krme, se naj skuša živino prerediti do zime in potem malo podrediti s kakšnim slabejšim zrnjem ali drugim, kajti cene se bodo do tega časa vsekakor popravile in se bodo tudi krave in druga drugovrstna živina prodala po 5—6 din kg žive teže.

Pri svinjah se sedaj najbolj iščejo proleki z 80—90 kg teže, katere kupuje v glavnem Ben-

ko (v Srbiji pa Gavrilovič) za izvoz v Anglijo. Cena se suče okrog 9 din kg žive teže. Kmalu bodo pa šle v denar tudi druge svinje. Posebno Švica in dunajski trg se čimbolj zanima za naše blago. Upa se, da bodo tudi Angleži v kratkem jeli kupovati poleg prolekov z 80—90 kg še druge svinje, radi česar je upati na kar najbolj ugodno prodajo.

Pri fižolu in krompirju zaenkrat še ni naročil iz inozemstva. Računa se pa na skorajšnji izvoz tudi teh in vseh drugih proizvodov, posebno lesa, za katerega se zanima zlasti Anglija in Italija. Bolj hudo je z vinom, kajti Italijani in Francozi ga imajo sami dovolj, Angleži pa ne povprašujejo po njem, ker niso vajeni naših vin. Nemci jih pa ne kupujejo, ker jim država ne dovoli, češ, da imajo za kupovati dovolj drugih za življenje bolj važnih proizvodov. Nekaj vina namerava odkupiti naša vojska, in sicer vsaka garnizija posebej. Vsak vojak (in tudi rezervisti) bo baje dobil na teden pol litra vina. Cena bo okrog 4 din liter. Seveda s tem ne bo rešeno vprašanje prodaje vina, ampak bo to le neko olajšanje na vinskem trgu.

Cene goveje živine po sejmih

Voll. Maribor debeli 4—5 din, poldebili 3.50 do 4 din, plemenski (junčki za vožnjo) 4—5.50 din, Slovenjgradec 3—4 din, Gornjigrad 4—4.50 din, Novo mesto 4.50—5.50 din, Radovljica 3.50 din, Kranj 4.50—5 din, Višnja gora 4—5 din kg žive teže.

Biki. Na plemenskem sejmu v Beltincih so bili prvovrstni plemenski bikci po 6.50—7.50 din, drugovrstni pa 5.50—6 din, na plemenskem sejmu v Velikih Laščah pa povprečno 6.60 din kg žive teže. — Biki za klanje so bili v Mariboru 4—4.50 din kg žive teže.

Krave. Maribor klavne 3.50—4.75 din, plemenske 3.50—4.75 din, klobasarice 3.25 din, molzne 3.75—5 din, breje do 4.50 din, Slovenjgradec 3 din, Gornjigrad 3.50—3.75 din, Novo mesto 3 din, Kranj 3.50—4 din, Višnja gora 3—3.75 din 1 kg žive teže.

Telice. Maribor 4—4.80 din, Slovenjgradec 4, Gornjigrad 4—4.50 din, Novo mesto 4—4.50 din, Kranj 4—4.50 din, Višnja gora 4.25—4.75 din 1 kg žive teže.

Teleta. Maribor 4—5.50 din, Slovenjgradec 5 do 6 din, Gornjigrad 4.50—6 din, Novo mesto 4.50—5 din, Kranj 6—7 din, Višnja gora 5—6 din kg žive teže.

Svinje

Plemenske. Maribor 5—6 tednov stare 65 do 80 din, 7—9 tednov 85—120 din, 3—4 mesece 130—210 din, 5—7 mesecev 270—390 din, 8—10 mesecev 395—490 din, eno leto stare 680—870 din komad, 1 kg žive teže pa 6—8.50 din. — V

Razgovori z našimi naročniki

V kolikor smo v zadnjem času prišli v zamudo z objavljanjem odgovorov na vprašanja naših naročnikov, je temu kriva okolnost, da je naš pravni svetovalec na orožnih vajah izven Slovenije.

*

Pomotoma prodana sečnja v tujem gozdu. + Kupili ste posestvo, katero vam je prodajalec z mejami vred pokazal. Ob priliki sestavljanja kupoprodajne pogodbe ste slišali, da spadata k posestvu dve parceli gozda. Bili ste prepričani, da sta ti parceli prešli s pogodbo v Vašo last ter ste nato prodali sečnjo lesa v predmetnem gozdu. Pozneje pa Vas je prodajalec opozoril, da vam navedenega gozda ni prodal in da je ostal v njegovi lasti. Radi tega hočete odstopiti od pogodbe s sečnjo lesa in vrniti aro, kupec pa zahteva dvojno aro in plačilo opominških stroškov po odvetniku. — Ako vam je prodajalec pokazal prodano posestvo v naravi in tudi meje ter ste prodali sečnjo lesa v gozdu, katerega vam je prodajalec pokazal kot k prodanemu posestvu spadajočega, tedaj zahtevajte od prodajalca, da dovolj prepis lastniške pravice do navedenega gozda na Vaše ime. V tem primeru boste lahko izpolnili pogodbo glede sečnje in bi vam moral prodajalec povrniti škodo, katero bo-

Kupujte samo
**CROATIA
BATERIJE**
ker so najboljše
zato najcenejše

Ptju so bili 6—12 tednov stari prasci 55—120 din komad, v Novem mestu 90—130 din komad, v Kranju 7—8 tednov stari 120 din komad, v Višnji gori pa 6—8 tednov stari 100—125 din komad.

Pršutarji (proleki). Slovenjgradec 7 din, Gornjigrad 9 din, Novo mesto 7—7.50 din, Kranj 9, Višnja gora 7—8 din kg žive teže.

Debele svinje (speharji). Gornjigrad 10 din, Novo mesto 7.50—8 din, Kranj 7 din, Višnja gora 8.50—9.25 din kg žive teže.

Tržne cene

Krma. Seno: Maribor 85—90 din, Novo mesto 65 din, Kranj 75 din, Višnja gora 50 din stot. — Otava: Maribor 80—85 din stot. — Lucerna: Novo mesto 90 din stot. — Slama: Novo mesto 20—25 din, Kranj 50 din, Višnja gora 25 din.

Krompir. Maribor 115 din, Slovenjgradec 100 din, Gornjigrad 100 din, Novo mesto 110 din do 125 din, Kranj 100 din, Višnja gora 100 do 125 din stot.

Fižol. Maribor 2—3 din, Slovenjgradec 3.50, Gornjigrad 3 din, Novo mesto 2—2.25 din, Kranj 4—5 din, Višnja gora 4.50—5 din kg.

Drva. Slovenjgradec 70—75 din, Gornjigrad 65 din, Novo mesto 60 din, Kranj 95—100 din, Višnja gora 55—60 din kubni meter.

Vino. Okolica Gornjigrada navadno mešano pri vinogradnikih 4 din liter, v okolici Novega mesta pa navadno mešano vino pri vinogradnikih 3.50—4 din liter, finejše sortirano vino pa 5—6 din liter.

Sadje. Jabolka 2—4 din, hruške 3—6 din, grozdje 3—8 din, cell orchi 5—7 din, luščeni orchi 24—26 din, kostanj 2—3 din kg na mariborskem trgu.

Zelenjava. Glava zelja in ohrovt 0.50—3 din, kg kislega zelja 4 din, hrena 7—9 din, paradižnika 2—4 din, kumara 0.50—2 din, glavna solata in endivija 0.50—1.50 din komad, zelenjad v kupčkih 0.50—1 din.

Sejmi

13. novembra svinjski: Središče — 14. novembra svinjski: Ormož; živinski: Maribor, Ljutomer; tržni dan: Dolnja Lendava — 15. novembra svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje; živinski in kramarski: Vransko, Gornja Radgona, Poljčane — 16. novembra tržni dan: Turnišče; živinski in kramarski: Bogojna — 17. novembra svinjski: Maribor — 18. novembra svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje; živinski: Blanca.

ste morda utrpeli vi, ko bi Vas kupec sečnje prijel radi dosežanje Vaše zamude v izpolnitvi pogodbe. — Ako pa Vaše navedbe, da vam je prodajalec pokazal meje prodanega posestva, niso točne, odnosno sta prodali sečnjo v gozdu, katerega vam prodajalec ni pokazal, marveč ste morda le vi pomotoma mislili, da tudi spadata k prodanemu posestvu, tedaj zadenejo posledice pomote Vas. Iz Vaše navedbe, da »ste slišali«, da spadata k posestvu dve parceli gozda, namreč izhaja, da niste sigurni, da bi bil to zatrjeval prodajalec sam. Ako pa prodajalec tega ni zatrjeval, ga ne morete prijeti za odškodnino. — V kolikor ste s kupecem sečnje dogovorili, da velja pogodba glede sečnje le, ako dobiti dovoljenje za sečnjo, ne boste mogli s pridom uveljavljati, da dovoljenja za sečnjo ne morete dobiti, ako ga ne morete dobiti le radi tega, ker niste lastnik predmetnega gozda. V slednjem primeru boste morali vrniti dvojno aro in plačati stroške opominov, v kolikor so bili potrebni. Plačilo nadnatjane odškodnine bi smel kupec od Vas zahtevati le, ako vam je preje dal primerni dodatni rok, v katerem bi mu naj vi dovolili sečnjo ter vam hkrati zapretili, da bo sicer odstopil od pogodbe in zahteval od Vas plačilo odškodnine. — Plačilo odškodnine radi zakasnele izpolnitve pa kupec lahko zahteva tudi brez predhodne opozoritve. Seve mora višino škode in cv izgubljenega dobička dokazati.

Obrazec viničarske pogodbe, ki ga je izdelala kr. banska uprava, je izšel in se dobi v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila. — **Pripomba:** Vsebina pogodbe je po uredbi banske uprave torej veljavna. Vinarsko društvo je predložilo svoj osnutek, ki se pa ni upošteval. Pri tisku pogodbe ni moglo Vinarsko društvo nič izpremljati, dalo je le svoje mnenje, koliko praznega prostora potrebujejo posamezna zaglavja. Občine so bile sicer vprašane, koliko teh pogodb potrebujejo, toda nakup istih je povsem prost in ni to nikak monopol, zato lahko kupujete brez skrbi naše Viničarske pogodbe. — Tiskarna sv. Cirila.

Pod ceno prodana krava. Veljavnost kupčije? K. A. Ste lastnica krave, ki je zdrava in niste imeli namena jo prodati. Prišel pa je nek živinski nakupovalec ter Vas je z zatrjevanjem, da je krava bolna ter da bodo cene živine padle, premotil in pripravil do tega, da ste mu kravo prodali in to pod ceno, kar ste pa Vi sprevideli šele takrat, ko ste iskali drugo kravo za nakup. Radi tega smatrate kupčijo za odušeno in krave nečete izročiti nakupovalcu; pripravljeni ste raje vrniti aro in jo celo podvojiti. — »Odušene« pogodbe so res neveljavne, vendar dvomimo, da bi sodišče smatralo, da je šlo za tako izrabljanje Vaše nevednosti in nezkušenosti od strani nakupovalca, kakor jo zahteva zakon kot pogoj neveljavnosti. V kolikor je namreč nakupovalec zatrjeval, da je krava bolna, Vam ni trebalo verjeti mu, saj ni živinozdravnik in ste morali svojo kravo sami dovolj poznati. Zatrjevanje, da bodo prodajne cene padle, pa se navadno smatra za navedbe, ki so pri pogajanjih običajne. — Bolj določno je urejeno izpodbijanje kupoprodajne pogodbe radi prikratk nad polovico prave vrednosti. Ako namreč ne znaša dogovorjena kupnina niti polovico prave vrednosti krave, smete od pogodbe odstopiti. Kupec more pogodbo vzdržati v veljavi le, ako doplača razliko do prave vrednosti. — V slučaju, ako prikratka nad polovico ni podana, Vam svetujemo, da se s kupcem na kak način skušate poravnati. Ni namreč gotovo, ali bi v pravdi zmagali Vi.

Bik dvakrat prodan. K. M. Prodali ste bika z dogovorom, da ga kupec prevzame v teku enega meseca. Kupec se v tem roku ni oglasil, narkar ste Vi bika prodali drugemu kupcu. Sedaj pa se je oglasil prvi kupec, ki trdi, da je živinče njegovo in Vam grozi s tožbo. — Živinče sicer ni last prvega kupca, ker je za pridobitev lastnine potrebna tudi izročitev prodanega predmeta, vendar pa Vi niste pravilno postopali. Morali bi prvemu kupcu, potem ko ni v dogovorjenem roku prevzel bika, dati primeren dodatni rok za prevzem ter mu hkrati zapretili, da boste sicer odstopili od sklenjene pogodbe. Ker tega niste storili, marveč bika kratko malo prodali naprej, ima prvi kupec pravico, da zahteva od Vas izročitev bika. Ako Vam ne bo mogoče dobiti bika od drugega kupca nazaj, boste morali prvemu kupcu plačati odškodnino radi neizpolnitve pogodbe. Pod odškodnino se v predmetnem primeru, ko gre na Vaši strani za očitno malomarnost, razume povračilo prave škode in izgubljenega dobička. Višino prave škode in izgubljenega dobička bi moral kupec v eventualni pravdi seve dokazati. — Po gornjem se boste morali s prvim kupcem na kak način poravnati, ker se v pravdo ne kaže spuščati.

Kupljene parcele prodane na dražbi, ker niso bile odpisane. V. B. Pred 28 leti ste kupili štiri zemljiške parcele. Leta 1928 ste sestavili kupoprodajno pogodbo, dali legalizirati podpise na sodišču, prijavili pogodbo davčni upravi, plačali v redu vse takse in pristojbine in Vam je takrat zemljiškoknjižni uradnik na vprašanje, ali je še kaj treba storiti, odvrnil, da je že vse popolnoma v redu in da so navedene parcele Vaša last. Sedaj pa je prišlo posestvo, h kateremu so parcele pred nakupom spadale, na javno dražbo ter je bilo posestvo prodano z od Vas kupljenimi parcelami vred, kajti te parcele še niso bile odpisane od prodajalca na Vas. Dan pred dražbo

ste sicer na sodišču zahtevali, naj se od Vas kupljene in že 28 let v miru uživane parcele izločijo iz prodaje, odnosno izvršbe, a je sodnik Vašo zahtevo zavrnil. — Vaša dolžnost po sklenitvi kupoprodajne pogodbe je bila, da pri zemljiškoknjižnem sodišču predlagate odpis kupljenih parcel od prodajalčevega posestva in prepis na Vas kot kupca. Zemljiškoknjižni uradnik za eventualne napačne informacije in pravne pouke ter za to, da Vas ni poučil, da je treba predlagati prepis kupljenih parcel v zemljiški knjigi na Vaše ime, žal ne odgovarja, odnosno ga ne morete tožiti na plačilo odškodnine. Odškodnino bi Vam moral plačati prodajalec, ker je bil on obvezan skrbeti tudi za zemljiškoknjižni prenos prodanih parcel na Vaše ime — razen, ako ni

bilo dogovorjeno, da zemljiškoknjižno izvedbo predlagate lahko tudi Vi in bi bila v slednjem primeru podana deljena krivda ter bi morali polovico škode sami trpeti. — Kupec, ki je posestvo izdražil na javni dražbi, je postal lastnik tudi predmetnih štirih parcel in ni dolžan jih Vam izročiti. Le v primeru, ako bi se Vam posrečilo dokazati, da kupec ob času dražbe ni bil v dobri veri, da so vse parcele res last zavezance, čigar posestvo je bilo na dražbi, bi mogli zahtevati, da kupec dovoli prepis predmetnih parcel v Vašo last. Ali ste kupca pred dražbo ali vsaj pri dražbenem naroku opozorili, da so štiri parcele Vam prodane že pred 28 leti? Ali je morda kupec od koga drugega (zavezance — prejšnjega lastnika ali sodnika) to zvedel?

Našim malčkom

Cigančкова ljubezen do matere

Ciganček Vanko se je na vse zgoda zbudil. Zvezde so ugašale. V grmovju so se budile ptice. Ciganček je zlezal iz šotora k ognjišču in razpihal pepel. Na žerjavico

je naložil polena in pristavil lonec, da bi voda zavrela, preden mati vstane.

Deček je sedel pri ognju in razmišljal. Pred njegovimi dušnimi očmi se je vrstila iz preteklosti slika za sliko:

Prav majhen je še bil, ko sta hodila z materjo po zapuščeni cesti. V neki vasi sta tolkla po bobnu in opica Marko je plesala, delala poklone, se spakovala in posnemala ljudi. Okrog njih se je zbralo

mного ljudi. Nekateri so metali drobiš v boben. Tedaj je njega nekdo sunil z okovanjo palico med rebra. Zastokal je in se zgrudil. Zavedel se je v materinem naročju, sredi prostrane jase, okrog katere so visoke smreke pošumevale pesem o svobodi.

»Sinček, ali te zelo boli!« ga je nežno vprašala. Iz oči so ji vrele vroče solze.

»Boli, a ne hudo! Kmalu bom zdrav. Zakaj jočeš, mama?«

»Jočem, ker je svet tako hudoben. Jočem, ker si moj otrok in obsojen na večno potikanje. Do smrti se boš potikal in hudobni ljudje te bodo preganjali... Odnesla te bom globoko v gozd in ti postlala mehko posteljico iz maha in listja. Ko ozdraviš, bova odšla naprej iskat srečo. Ded mi je pravil, da je nekje dežela brez bridkosti. Njegove gosli ti bom dala in ko boš zaigral, bo pela vsa narava okrog tebe.«

Mati je storila kakor je obljubila. Vanko jo je ljubil, čeprav se mu je v mladi duši često vzbujal bes, kajti mati ga je vzgajala v mržnji proti vsem, ki niso bili ciganskega rodu. Skupno sta kradla po vaseh kokoši ter goljufala lahkoverne kmetice...

Ta hip, ko je hladno jutro dihalo skozi vejevje in ko je zaplapolal plamen pred šotorom, je v bolečinah zastokala Vankova mati.

Fantku je bilo tesno pri srcu. Slutil je, da bo kmalu stopila smrt skozi špranje v šotoru in on bo ostal sam v mračnem gozdu.

Ko se je sonce dvignilo na obzorju, je mati res izdihnila. Vanko je klečal ob njej in njegovi drobni prstki so brenkali po strunah starih gosli, a po rjavem obrazu je polzela solza za solzo.

V temnem gozdu je ob belem dnevu skovikal skovir.

(Konec)

„Slov. Gospodar“ stane:
za vse leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.